

MHE "Zlate"

TEMATSKI KLJUČEVI SLUČAJA: #Voda i #Energija

Udruženje građana "Za Doljanku" (NVO) protiv "Eko-Vat" d.o.o. (Investitor, privatna kompanija)

1. Ime slučaja

Mala hidroelektrana (MHE) "Zlate"

2. Lokacija

MHE "Zlate" instalisanog kapaciteta do 4,52 MW planira se graditi na rijeci Doljanki, u naseljima Jelačići i Zlate, u općini i gradu Jablanica koji se nalazi u Hercegovačko-neretvanskom kantonu Federacije Bosne i Hercegovine, entitetu Bosne i Hercegovine.

3. Ekološke karakteristike lokacije

Doljanka je rijeka na sjeveru Hercegovine, desna pritoka Neretve. Njena dužina je 18 km. Potječe iz izvora slomljenog tipa ispod ekstremnih sjeveroistočnih obronaka planine Vran na nadmorskoj visini od 1.324 m, bogatih slapovima i smrekama, snažna u svom kanjonu i kristalno čista. Doljanka prima mali broj pritoka (Bijeli Potok, Trn, Loznik i Cvitan), ali voda joj dolazi uglavnom iz kraških voda i podzemnih voda, odnosno škrljaca. Rijeka Doljanka se uliva u rijeku Neretvu; obje ove rijeke pripadaju jadranskom slivu.

U rijeci Doljanki živi i mirijesti se **endemska vrsta pastrmke** zvana **glavatica** (lat. *Salmo marmoratus*), koja je u BiH kritično ugrožena. Rijeka Doljanka upisana je u Registar prirodne baštine HNK/Ž. Rijeka i njen kanjon trebali su se nalaziti unutar nacionalnog parka Prenj-Čvrsnica-Čabulja-Vran, ali zaštita područja koja bi mogla biti nacionalni ponos i izvor prihoda za cijeli region kasni već godinama.

4. Činjenice o slučaju

Kompanija "EKO-VAT" d.o.o. Jablanica, 2013. predstavila je plan izgradnje dvije male hidroelektrane u Jablanici; i to MHE "Zlate" instalisane snage 3,12 MW i MHE "Pačići" instalisane snage 1,31 MW.

Investitor "EKO-VAT" d.o.o. Jablanica, je zatim:

- 5 marta 2015. zaključio Sporazum o koncesiji za vodu na rijeci Doljanki sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNK/Ž od kojeg je pribavio i **prethodnu vodnu saglasnost**;

- u aprilu 2015. godine, pripremio [Studiju procjene uticaja na životnu sredinu za MHE "Zlate"](#) za instaliranu snagu od 3,12 MW, bez prethodno adekvatno sprovedenih terenskih istraživanja; i
- 10. oktobra 2015. pribavio prvu ekološku dozvolu za MHE "Zlate" instalirane snage 3,12 MW, od Federalnog ministarstva okoliša i turizma (FMOiT).

Nadalje, putem **aneksa na Ugovor o koncesiji**, uvršten 22. juna 2016. godine, **instalirani kapacitet MHE "Zlata" povećan je do 4,52 MW**, a takođe se **mijenja i trasa cjevovoda**.

20. februara 2017. održana je javna rasprava u vijećnici Općine Jablanica za izgradnju MHE "Zlate" na rijeci Doljanki, sa povećanim kapacitetom na 4,52 MW; a 12. jula 2017. godine FMOiT [izdaje novu, izmjenjenu ekološku dozvolu](#).

28. decembra 2017. tokom XIV redovne sjednice Općinskog vijeće Jablanica, donesena je Odluka o javnom interesu za izgradnju MHE "Zlate" na rijeci Doljanki i Odluka o javnom interesu za izgradnju MHE "Pačići" na rijeci Doljanki.

Služba za upravu za prostorno uređenje, građenje, zaštitu okoline i stambeno-komunalne poslove Općine Jablanica je zasebnim Odlukama:

- dana 3. novembra 2017. **izdala urbanističku dozvolu** za izgradnju MHE "Zlate" od 4,52 MW;
- dana 14.06.2018. dozvolila **izmjene rute cjevovoda** za MHE "Zlate" od 4,52 MW.; i
- dana 12.09.2018. dozvolila **izvođenje građevinskih radova** u svrhu izgradnje MHE "Zlate" od 4,52 MW.

Krajem 2018. godine zvanično je osnovano **Udruženje građana "Za Doljanku" (NVO)**, koje nastoji sačuvati rijeku Doljanku i spriječiti izgradnju malih hidroelektrana MHE "Zlate" i MHE "Pačići."

Članovi Udruženja građana "Za Doljanku" tokom svoje borbe za očuvanje rijeke, organizovali su:

- proteste 2018. i 2019. godine u Jablanici;
- [javnu tribinu](#) 2. marta 2019. u Jablanici;
- mirna, [javna okupljanja](#) u [Sarajevu uz pomoć CZZS i AC](#), tokom zasebno [organizovanih](#) akcija u 2019. godini.

! Nakon pravne analize, pravnih eksperata CZZS i AC Sarajevo, utvrđeno je:

da proces izdavanje okolišne dozvole i svih ostalih potrebnih dozvola za izgradnju MHE "Zlate" **nije** izvršeno u skladu s zakonom i međunarodnim pravilima i postupcima, kao što je [Aarhuška konvencija](#), s obzirom da članovi Udruženja, a kasnije i samo Udruženje građana "Za Doljanku," kao zainteresovane strane, nisu bili adekvatno uključeni u administrativne procese koji prethode izdavanju okolinske i drugih, pratećih dozvola.

5. Tok postupka

Udruženje građana "Za Doljanku" uz pomoć AC Sarajevo i CZZS pokrenulo je niz upravnih postupaka i poslalo je brojne prijave o ilegalnim aktivnostima investitora lokalnim, kantonalnim i federalnim inspektoratima, pri različitim odjelima uprave; uključujući i dostavljeno [pravno mišljenje AC Sarajevo](#) u zasebnom [slučaju koji je pokrenula Institucija ombudsmena/ombudsmana u BiH](#).

I. Tužba za poništenje okolišne dozvole od 12. jula 2017., koju je izdao FMOiT, podnesena je na Kantonalnom sudu u Sarajevu, u ime Udruženje građana "Za Doljanku."

- AC Sarajevo i CZZS pružili su pravnu pomoć prilikom dopuna tužbe i prikupljanja dodatnih dokaza.

II. Tužba za naknadu štete, podignuta od strane tužitelja, kompanije "EKO-VAT" d.o.o., protiv dva tuženika: 1. predsjednika Udruženja građana "Za Doljanku" (u nastavku teksta: Udruženje/a); i 2. potpredsjednice Udruženja.

Tužba je podnesena 31. januara 2019. godine, protiv gore navedena tužena fizička lica od kojih se traži odšteta do 10.067,85 KM, zbog učešća na protestima protiv izgradnje MHE "Zlate" na gradilištu tužitelja, što je navodno nanijelo materijalnu štetu tužitelju, jer je morao obustaviti gradnju cca 15 minuta, kada je policija stigla da rastjera okupljene građane (oko 15 ljudi).

Ova tužba predstavlja klasičan primjer ustaljene taktike koja se koristi za zastrašivanje i odvracanje lokalne zajednice od upućivanja pritužbi, kao što su činili članovi Udruženja. Naime, kako je većina pripadnika ovog Udruženja nezaposlena ili ima niske plaće, ovakvi sudski troškovi vrše dodatni, ekonomski pritisak na njih.

Tokom jula 2019. godine Općinski sud u Konjicu odbacio je tužbu. Tužitelj je zatim podnio žalbu Kantonalnom sudu u Mostaru.

- AC Sarajevo i CZZS pružili su pravnu podršku tokom vođenja procesa, a Koalicija za zaštitu rijeka BiH je obezbjedila finansijska sredstva za naknadu sudskih troškova.

III. Potpredsjednica Udruženja građana "Za Doljanku" je 17. jula 2019. godine putem svog advokata podnijela [tužbu](#) protiv Rješenja Ministarstva graditeljstva i zaštite okoliša HNK/Ž jer je ovo ministarstvo odbilo njenu žalbu na Odluke koje je donijela Služba za upravu za prostorno uređenje, građenje, zaštitu okoline i stambeno-

komunalne poslove Općine Jablanica, a koje se odnose na **izmjene rute cjevovoda i izvođenje građevinskih radova** u svrhu izgradnje MHE "Zlate od 4,52 MW.

Ministarstvo u svom Rješenju navodi da potpredsjednica Udruženja nije zainteresovana strana u procesima koje se tiču donesenih Odluka gore navedene Službe o **izmjeni rute cjevovoda i izvođenju građevinskih radova** u svrhu izgradnje MHE "Zlate od 4,52 MW; a što je protivno Aarhuškoj kovenciji, prema kojoj se svi građani smatraju zainteresovanom stranom.

Slučaj se vodi pred Kantonalnim sudom u Mostaru.

- AC Sarajevo i CZZS pružili su pravnu pomoć prilikom dopuna tužbe, i prikupljanja dodatnih dokaza.

6. Status slučaja: u postupku/u žalbenom postupku

7. Korisni linkovi

Slučaj su propratili mnogobrojni lokalni i inostrani mediji; poput:

- Centra za istraživačko novinarstvo (CIN), Sarajevo, BiH (["Građani faulirani na rijeci Doljanki"](#));
- Fokusa, BiH (["Mirza Teletović gradi hidroelektrane: Sve je u skladu sa zakonom"](#));
- Žurnal, Sarajevo, BiH (["IZGRADNJA MALIH HIDROELEKTRANA: Kako je uništavana Doljanka"](#));
- Mreže za izgranju mira, BiH (["Doljanka-još jedno prirodno bogatstvo u kandžama profita"](#));
- Balkan Rivers-Save the Blue heart of Europe (["Doljanka River"](#));
- Deutsche Welle (DW); Njemačka (["Bitka za Doljanku i David protiv Golijata"](#));
- Al Jazeera Balkans (["Male hidroelektrane kao politički, ekonomski i socijalni problem"](#)) ; i sl.

Video: CZZS ["Prijetnje nas neće zaustaviti."](#)

* Studija slučaja realizovana je kroz projekat Eko-BiH koji implementiraju Centar za životnu sredinu, Centar za ekologiju i energiju i Aarhus centar BiH uz finansijsku podršku Evropske unije. Cilj projekta je, između ostalog, da na transparentan način pomogne pojedincima i organizacijama da uvidom u pravni tok slučaja nauče više o ovoj problematici i preuzmu sami neke od koraka. Sadržaj iznesen u studijama slučaja isključiva je odgovornost Eko-BiH projekta i ne odražava nužno stavove Evropske unije.